

van).” NAPLÓ, 1935. szeptember 25. Idézi: Móricz Virág: *Tíz év*. I. kötet, 360.

11. PIM, Móricz Zsigmond-hagyaték.

12. Videointerjú Vágányik Istvánné sz. Czinege Juliannával (sz.: 1925. 05. 13.), Debrecen, 2013. április 4. Készítette: Szekfű András, Gulyás Gyula, Pápai Gergely.

13. A forgatókönyv eddig ismeretlen kézirat, Simon Imola (Móricz Zsigmond unokája) és Kovács Zoltán tulajdona.

14. A naplók és a levél is a Petőfi Irodalmi Múzeumban. „*Híres*”: az író Lili lányának beceneve a családban.

15. Hölleringet Magyarországon szinte mindenki németként emlegette, mivel Berlinben töltött évtized után érkezett hozzánk.

16. Georg Höllering: Levél Móricz Zsigmondnak, 1935. január 13. PIM.

17. Nagyságos Georg Höllering úrnak – Móricz Zsigmond levele, 1935. január. PIM.

18. Móricz Zsigmond: NAPLÓ, kézirat, PIM. 1935. február 1. du. 6.

19. Uo. 1935. február 4. éjjel 11.

20. PIM Kézirattár.

21. Móricz Zsigmond: NAPLÓ, kézirat, PIM. 1935. február 23.

22. PIM Kézirattár.

23. Móricz Zsigmond: FOROG A FILM A HORTOBÁGYON. *Pesti Napló*, 1935. augusztus 11.

24. Passuth László: A HORTOBÁGY-FILM LEGENDÁJA. *Nyugat*, 1935. szeptember.

25. Fellegi István: KASZÁS ISTVÁN A CSIKÓSGYEREK A SZTÁRJA GEORG HÖLLERING „HORTOBÁGY” CÍMŰ FILMJÉNEK. *Délihír*, 1935. július 27. 64.

26. Móricz Zsigmond: FOROG A FILM A HORTOBÁGYON. *Pesti Napló*, 1935. augusztus 11.

27. Móricz Zsigmond: NAPLÓ. 1936. január 26. PIM.

28. Kézirat, Simon Imola és Kovács Zoltán tulajdona.

Simon Armitage

FIGYELJ FIGYELJ FIGYELJ

Próbálta itt valaki csak úgy viccből?
Vágta fel bárki csuklóját pengével
a kádban? Aki nem élte át, hátul,
jól figyeljen. Kinek elől világos,
aki közülünk túl van rajta, kezét fel,
mutassuk a lenyúzott bőrt alkar és
ököl között. Ne szépítsünk: szesz, kádban
vörös koszcsík, méternyi kötszer, százszor
mosott rongyok, most is pirosak. Szívás.
Később óra-, karkötő- és mandzsetta-
mánia. A mese: a szeder megmart
az erdőben. Légy jó és győnj, a jelszót
ismételd velem: „vérig”, míg a hátsók
már elől mondják: egy kis szerelem
túltesz minden, minden, minden.

A HOLT-TENGERI VERSEK

És könnyedén, mezítláb lépdeltem
az őskőzeten, majd át a földeken
elszórt tátorjánok és kamillák

közt. Talán őslapu volt. Tengernyi
kecskét vittem a tiszta vízhez, ebből
éltem, egy a láthatár peremén

elkóborolt, egy barlangba szökött.
Kötszerből, talán plédből parittyát
kötöttem, majd követ lőttem felé.

Zaj támadt – ember alkotta tárgyak
árulkodó hangján. A barlangban, mint
tekebábok, tucatnyi koporsó

állt, egyenként felszisszentek – egy kicsit
színpadiasan talán – amikor
felnyitottam őket, pézsmailat,

virágpor szállt föl, a hűvös homokban
saját kezemmel írott verseket
találtam. Csóró voltam, kellett az étel,

a ruha, tizenkétszer semmiért
eladtam őket, de most tavasszal
már egy kirakatban láttam őket,

infravörös fények és ultrahang
alatt, nyilván egy vagyona kerülnek.
Tudván korai műveim értékét,

megtettem mindent, hogy megtanuljam
őket kívülről, akár imákat
mormolva újra és újra éjjel,

összes művem magamnak dudorászva,
az ártatlan, hétköznapi, könnyed
vers minden oldalát, melyek közül

ez az első.

A KIÁLTÁS

Együtt jártunk ki
az iskolaudvarra, én és a fiú,
kinek nevére, arcára

nem emlékszem. Próbálgattuk
az emberi hang határait:
ő akkorát kiáltott, amekkorát csak bírt,

én felemeltem a kezem,
hogy a távolból visszajelezzek,
a hang elért.

A parkból ordított, emeltem a kezem.
Túl minden határon,
üvöltött az út végéről,

a hegy lábától,
a Fretwell farmi kilátón is túlról.
Én meg csak emeltem a kezem.

Elhagyta a várost, addig ment, amíg húszévesen
meghalt, szájpapláson
lőtte magát Nyugat-Ausztráliában.

Fiú, kinek nevére, arcára nem emlékszem,
nem kell már kiabálnod, még mindig hallak.

Lesi Zoltán fordításai

Darányi Sándor

ROBIN ÉS LADY MONTAGU

Eső után kijöttek a békák az útra, milliárd
Poronty ugrált a fényszórók keresztüztüében, ahogy az autó
Lassan átvágott rajtuk; a pókos lábú póni
Ott álldogált a korlát mellett, ahol hetekkel azelőtt hagyták,
Robin ma is elment a teherautóval, dögöket
Szállított a kútba: dózerral tölték rájuk a földet,
A macskákra és birkákra. A munkát meg kell becsülni.

Otthon két árva kengurut szoptatott cumisüvegből,
 Az anyjukat elgázolta valaki, talán egy kamion.
 Az ölebekre éjszakára melegítőmellényt adtak,
 Úgy zárták ki őket a fagyba. Nem mozdultak az ablak alól.
 Reggel deres volt a fű, a pónin kék ólomkabát,
 Mintha röntgenből jött volna, de a korlátnál még mindig nem jutott
 Tovább. Murrumbateman széles lepényként terült el a tájon,
 Mindenütt földszintes házak, ciszterna nélkül szomjan
 Hal itt az ember, és aznap éjjel a kocsmában rönk parázlott
 A kandallóban, hazafelé esni kezdett, a villanypóznák
 Alatt árnyak ácsorogtak. Akkor jöttek elő a békák.

„A bécsi udvarnál nincs urinő annyira feslett,
 Hogy egyszerre két szeretőt tartson, se olyan prüd, hogy egyet sem” –
 Írta Lady Montagu; igaz, 1717-ben...

MEG NEM SZÜLETETT SZAVAKÉRT

A XVIII. század modernségét élmény volt felfedeznem.
 Minden csupa hús-vér. Szellem elvétve, láthatatlanul;
 Szalonincselkedés, dévaj tördőfések, eszmék, sár és nyomor.
 Kíváncsiság – tudunk-e róla eleget? Egy asszony útinaplója
 Nem arról szól, amit leír, akár a denevér röpte,
 Hanem ami cikázásában visszalöki. A hatalom sorfalai
 Ugyanott húzódnak, köztük vesszőfutás feljutni a trónra,
 S hogy meddig, nem sejtí senki, az abszolútum kora épp lejár:
 Gyöngül a tekintély, nyugaton dőlnek legelőkorlátok,
 Megjelennek a gépek, csupa egyszerű funkció szervezve sorba,
 Fémkarok olajon, pompás monotoniatúrés, még enni se kér.
 Mit tehet ezzel a császár? Bezárkózik birodalma
 Omladozó bástyái mögé, s befelé úgy tesz, mintha nem
 Változott volna semmi azóta, hogy túlnyújtotta az ágát.
 A karlócai béke immár fölösleges, Belgrádot letarolta
 A Savoyai, s míg bal kézről angol, francia marakszik,
 Jobbról orosz marcangolja; így a szelíd Habsburg
 Már-már kultúrfölénybe kerül ennyi ripacs közt,
 S a nagy egyensúlyozásban nyitást követel a versenyelőny,
 Szelektív odaadást, mint egy tanakodó utcalánytól,
 Ha tippelnie kell, hogyan úszhatja meg.

Meg nem született szavakért imádkozom, híres és hirtelen
 Metszetében az újért, amely úgy maradt kimondatlan,
 Ahogy gyöngyöt dob ki az ember...

Magyar László András

ÁLLATKLINIKA

Elterjedt, hogy a doktorhal klinikát nyit az erdőn,
bárki jöhet, fizet, és – hipp-hopp – meggyógyul azonnal.
Dől is a sok beteg állat ilyen meg olyan panaszokkal:
tyúknak a tyúkszeme fáj, a ludat kínozza a lúdtalp,
nyúlzájjal jön a nyúl, méhgörccsel a méh, a gilisztát
bántja giliszta, a rákos rák polipos polipokkal
várja a műtétjét, a herét gyulladt here gyötri,
kobra, tarantula kér sürgős méregtelenítést,
hangyás hangya elé bogaras bogarak tolakodnak,
rárókázik a róka a sasra, kinek lika viszket,
jó a xanaxáért a tudathasadásos amőba,
álmatlan, depi mormota és pikkelysömörös hal,
egy paci mint paciens nyihorász, borz borzraivalót hoz...
Végül a doktorhal nem bírta a stresszt, besokallt és
vízbe vetette magát, végezve e hexameterrel.

SELLŐ

Sose próbálj elemezni
egy olyan lényt, aki nincs,
sok a részlet: beleveszni
veszedelmes labirint.

Ha a sellőt kitalárod
(fele asszony, fele hal),
s uszonyát róla levágod,
meselény bár, belehal.

SIRATÓ

Mindenki nagy színész, hisz önmagát
a legtökéletesebben játssza el,
nekem sincs párom, mint Magyar Laci –
ki meglát, így szól: „Ím, ez itten Ó!”
Ha elhalok, nem lesz ki ezt a rollét
valóság híven vinné színre már.
Thalía jajgat, sír Terpszíkhoré,
s hiába jó inzert tucatnyi lapban,
méltó utódom nem találhatik.